

Sygn. akt II PK 313/15

POSTANOWIENIE

Dnia 7 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa M. K.
przeciwko P. Spółce Akcyjnej w B.
o przywrócenie do pracy, zasądzenie wynagrodzenia za czas pozostawania bez
pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 7 września 2016 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 7 maja 2015 r., sygn. akt XXI Pa (...),

I odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ;

**II zasądza od powoda na rzecz pozwanego 120 zł (sto
dwadzieścia) tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W. wyrokiem z dnia 30 września 2014 r. zasądził od
pozwanego P. S.A. w B. na rzecz powoda M. K. 35.217 zł tytułem odszkodowania;
oddalił powództwo co do roszczenia o przywrócenie do pracy i wynagrodzenia za
czas pozostawania bez pracy. Po rozpoznania apelacji Sąd Okręgowy w W.
wyrokiem z dnia 7 maja 2015 r. zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji i oddalił
powództwo.

Sąd drugiej instancji ustalił, że strony łączyła umowa o pracę na czas
nieokreślony. Od dnia 1 sierpnia 2010 roku powód był zatrudniony na stanowisku

Głównego Specjalisty w Centrali Banku P. S.A. w Biurze w W. w Departamencie Sprzedaży Bankowości [...] w Wydziale linia biznesowa produktów hipotecznych. Pracodawca w piśmie z 23 października 2012 roku rozwiązał umowę prace zawartą z powodem na czas nieokreślony z zastosowaniem skróconego okresu wypowiedzenia. Na podstawie art. 36¹ § 1 k.p. okres wypowiedzenia wyniósł miesiąc i upłynął 30 listopada 2012 roku. Jako przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę pozwany wskazał planowane zmiany organizacyjne w Departamencie Sprzedaży Bankowości [...] polegające na likwidacji Linii Kredytów Hipotecznych oraz Wydziału Kredytów Hipotecznych, w wyniku czego miała nastąpić likwidacja zajmowanego przez powoda stanowiska pracy. Podstawą prawną zakończenia zatrudnienia był art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników.

Sąd drugiej instancji potwierdził ustalenie Sądu Rejonowego, zgodnie z którym w okresie od dnia 1 czerwca 2012 roku do dnia 31 sierpnia 2012 roku pozwany bank na podstawie art. 42 § 4 k.p. powierzył M. G. zatrudnionemu na stanowisku Głównego Specjalisty w Wydziale Produktów Hipotecznych w Departamencie Sprzedaży Bankowości [...] okresowe wykonywanie pracy na stanowisku Głównego Specjalisty w Wydziale linii Biznesowej Kredytów Konsumpcyjnych w Departamencie Sprzedaży Bankowości [...] Banku [...] S.A. Centrala Biuro w W.. Z dniem 1 października 2012 roku pozwany zaproponował M. G zmianę miejsca wykonywania pracy na Wydział linii biznesowej kredytów konsumpcyjnych, a M.G. wyraził zgodę. Planowana restrukturyzacja Departamentu Sprzedaży Bankowości [...] (w szczególności zamknięcie Wydziału - linia biznesowa produktów hipotecznych) została przedstawiona w notatce wewnętrznej z 15 października 2012 roku. Tym samym Sąd drugiej instancji zaprzeczył twierdzeniom powoda, że w wydziale w którym pracował było zatrudnionych dwóch pracowników na takich samych stanowiskach.

Sąd Okręgowy uznał, że w czasie oddelegowania do linii produktów konsumpcyjnych M.G. wykonywał zadania dotyczące wyłącznie kredytów konsumpcyjnych. Natomiast w okresie pomiędzy zakończeniem delegacji a formalnym przeniesieniem do pionu produktów konsumpcyjnych M. G. wykonywał

zadania właściwe dla obu tych pionów. Przejął wówczas obowiązki powoda. Z zebranych w sprawie dowodów, zdaniem Sądu drugiej instancji, nie wynika jednak, jak błędnie przyjął Sąd pierwszej instancji, że M. G. wykonywał zadania związane z kredytami hipotecznymi bezpośrednio po przeniesieniu go z dniem 1 października 2012 r. do Wydziału linia biznesowa kredytów detalicznych, lecz dopiero po faktycznej likwidacji Wydziału linia biznesowa kredytów hipotecznych przejął obowiązki powoda związane z kredytami hipotecznymi.

Powyższe ustalenia dały podstawę do konkluzji, że na dzień rozpoczęcia procedury likwidacji wydziału linia biznesowa kredytów hipotecznych (notatka wewnętrzna z 15 października 2012 r. - k. 70) tylko powód był zatrudniony na stanowisku głównego specjalisty w tym wydziale. Z uwagi na powyższe pozwany pracodawca likwidując wydział linia biznesowa kredytów hipotecznych, a co za tym idzie także zajmowane przez powoda stanowisko pracy, nie był obowiązany do porównania powoda z M. G. , zatrudnionym na stanowisku pracy innego rodzaju. Oznacza to, że niewskazanie w wypowiedzeniu kryteriów doboru do zwolnienia nie naruszało art. 30 § 4 k.p.

Skargę kasacyjną wywiódł powód. Zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie:

- art. 45 § 1 k.p. w zw. z art. 30 § 4 k.p. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że pozwana nie musiała stosować kryteriów doboru do zwolnienia wobec powoda, pomimo, iż w całym okresie poprzedzającym wypowiedzenie umowy o pracę powodowi, w momencie wypowiedzania tej umowy, w czasie do rozwiązania umowy, jak również w okresie następującym po rozwiązaniu przedmiotowej umowy, część czynności przypisanych powodowi była wykonywana bez żadnej przerwy, albo bezpośrednio przez powoda, albo przez M.G. (bądź jego przełożonego M. M.), w sytuacji, w której M. G. na 14 dni przed rozpoczęciem procedury likwidacji stanowiska pracy powoda, a na 22 dni przed wypowiedzeniem umowy o pracę powodowi został przeniesiony z wydziału, w którym był zatrudniony powód (linia biznesowa kredytów hipotecznych), do wydziału o niemal identycznych kompetencjach (różniących się jedynie produktem), a po likwidacji wydziału, w którym był zatrudniony powód w dniu 30 listopada 2012 r., która to data jest tożsama z datą rozwiązania umowy o pracę z powodem, M. G.

bezsprene nadal wykonywał zadania związane z kredytami hipotecznymi, które przejął od powoda.

- art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez brak w uzasadnieniu wyroku ustalenia faktów, które Sąd uznał za udowodnione, a także dowodów na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, w zakresie istotnej (jak wynika z uzasadnienia Sądu II instancji) dla sprawy okoliczności, czy M. G. wykonywał zadania związane z kredytami hipotecznymi w okresie bezpośrednio po przeniesieniu go z dniem 1 października 2012 r. do wydziału linia biznesowa kredytów detalicznych do dnia 30 listopada 2012 r. (późniejszy fakt wykonywania tych czynności jest bezsporny), ale również w zakresie nie odniesienia się i pominięcia milczeniem krótkiego czasookresu zdarzeń, między przeniesieniem M. G. do innego wydziału a wypowiedzeniem umowy powodowi, co nie spełnia wymogów uzasadnienia orzeczenia a przez to naruszenie art. 386 § 1 k.p.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i bezzasadne uwzględnienie apelacji,

- art. 382 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wydanie orzeczenia pomimo nie ustalenia przez sądy obydwu instancji okoliczności, czy M. G. wykonywał zadania związane z kredytami hipotecznymi w okresie bezpośrednio po przeniesieniu go z dniem 1 października 2012 r. do wydziału linia biznesowa kredytów detalicznych do dnia 30 listopada 2012 r. (późniejszy fakt wykonywania tych czynności jest bezsporny), ale również przekroczenie granicy swobodnej oceny materiału dowodowego poprzez nie uwzględnienie krótkiego czasookresu zdarzeń, między przeniesieniem M. G. do innego wydziału a wypowiedzeniem umowy powodowi i oparcie wyroku jedynie na stwierdzeniu, iż w dacie rozpoczęcia procedury likwidacji wydziału linia biznesowa kredytów hipotecznych jedynym zatrudnionym był powód (co jest bezsporne).

W ocenie powoda skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania z uwagi na:

- występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), sprowadzającego się do kwestii, czy dla zwolnienia pracodawcy z obowiązku stosowania kryteriów wyboru do zwolnienia pracownika decydujące znaczenie należy przypisać jedynie dacie rozpoczęcia procedury likwidacji

stanowiska pracy, czy ewentualnie dacie faktycznego zakończenia likwidacji stanowiska pracy, czy też ewentualnie (jak w niniejszej sprawie) należy brać pod uwagę dłuższy okres, jeżeli z okoliczności sprawy może wynikać, że działania pracodawcy w krótkim okresie wskazują na możliwość obejścia przepisów poprzez wcześniejsze przeniesienie innego lub innych pracowników, niż pracownik, którego stanowisko jako jedyne zostało zlikwidowane, do innych komórek organizacyjnych, przy zachowaniu czynności zwolnionego pracownika w tych komórkach.

Powód miał też wątpliwości, czy przy tej ocenie ma znaczenie, że przeniesiony do innej komórki organizacyjnej pracownik wykonywał czynności właściwe zlikwidowanemu stanowisku innej komórki organizacyjnej w okresie pomiędzy przeniesieniem a likwidacją tej komórki, z której wcześniej został przeniesiony.

- oczywistą trafność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) występującą z uwagi na wagę i oczywistość podniesionych naruszeń w przywołanych podstawach kasacyjnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie nadaje się do rozpoznania merytorycznego.

Pierwsza część zagadnienia prawnego, wskazanego przez powoda, została już w orzecznictwie wyjaśniona. Weryfikacja intencji pracodawcy odbywa się w momencie składania jednostronnego oświadczenia woli, jakim jest wypowiedzenie umowy o pracę, a nie w dacie rozwiązania zatrudnienia. Przyczyna wypowiedzenia stosunku pracy jest oświadczeniem wiedzy (wyrok SN z dnia 12 września 2008 r., I PK 22/08, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 32), powinna zatem być oceniana w kategoriach odczuć osoby, która ją formułuje. Z tego powodu postuluje się, że zasadność (prawdziwość) przyczyny wypowiedzenia powinna być oceniana na podstawie okoliczności znanych w dacie dokonywania wypowiedzenia, zaś zdarzenia późniejsze nie mogą służyć do jej podważenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I PK 197/07, OSNAP 2009, nr 5-6, poz. 65; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 5 maja 2015 r., III AUa 1631/14, LEX nr 1724084).

Pozwany formułując zagadnienie prawne nie uwzględnił, że konieczność wskazania w wypowiedzeniu kryteriów doboru pracownika do zwolnienia ma podstawę prawną w art. 30 § 4 k.p., a przepis ten nakazuje podać pracodawcy przyczynę wypowiedzenia umowy. Jasne jest zatem, że oświadczenie wiedzy zatrudniającego powinno zostać przedstawione według stanu na dzień sporządzenia pisma.

Sposób zredagowania przez pozwanego zagadnienia prawnego zmusza do jeszcze jednej uwagi. Sąd drugiej instancji precyzyjnie ustalił stan faktyczny. Uznał, że M. G. jedynie od dnia 1 września 2012 r. do dnia 1 października 2012 r. wykonywał częściowo czynności przypisane Wydziałowi linia biznesowa kredytów hipotecznych. Nadto, że dopiero po faktycznej likwidacji Wydziału linia biznesowa kredytów hipotecznych przejął obowiązki powoda związane z kredytami hipotecznymi. Wynikają z tego dwa wnioski. Po pierwsze, w okresie wręczenia powodowi wypowiedzenia świadek nie dość, że nie był formalnie zatrudniony w Wydziale, w którym pracował powód, to jeszcze faktycznie nie realizował czynności do tego Wydziału przypisanych. Po drugie, do czasu zlikwidowania Wydziału linia biznesowa kredytów hipotecznych, w tym do czasu rozwiązania umowy o pracę z powodem, nie zajmował się tymi czynnościami.

W obliczu powyższych ustaleń (wiązących dla Sądu Najwyższego) okazuje się, że zagadnienie prawne wskazane przez pozwanego ma charakter abstrakcyjny. Rozstrzygnięcie kwestii „czy dla zwolnienia pracodawcy z obowiązku stosowania kryteriów wyboru do zwolnienia pracownika decydujące znaczenie należy przypisać jedynie dacie rozpoczęcia procedury likwidacji stanowiska pracy, czy ewentualnie dacie faktycznego zakończenia likwidacji stanowiska pracy” oderwane jest od ustaleń faktycznych sprawy, z których wynika, że w tych datach nie było innych „porównywalnych” pracowników.

Dalsza część wyводу zawartego w skardze kasacyjnej, sugerująca rozciągnięcie okresu badawczego powiązana została z obejściem przepisów, polegającym na wcześniejszym przeniesieniu innego lub innych pracowników, niż pracownik, którego stanowisko jako jedyne zostało zlikwidowane, do innych komórek organizacyjnych, przy zachowaniu czynności zwolnionego pracownika w tych komórkach. W tym wypadku również aspekt abstrakcyjny, który stanowi sedno

zagadnienia prawnego, oddalony został od ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego, a także podstaw skargi kasacyjnej. Z tych ustaleń trudno skomponować tezę, że pozwany przeniósł świadka M. G. do innego Wydziału tylko po to, aby nie mieć obowiązku określać kryteriów doboru do wypowiedzenia. Poza tym, w skardze kasacyjnej nie wskazano podstawy prawnej obrazującej ten zarzut. Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej jest związany podstawami, zatem nie mógłby dokonać oceny podnoszonego zagadnienia prawnego.

Dotychczasowe rozważania były potrzebne, jeśli weźmie się pod uwagę, że skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia wnoszonym w konkretnej, indywidualnej sprawie zakończonej wydaniem prawomocnego wyroku, wobec czego argumenty za potrzebą rozpoznania tak rozumianego środka zaskarżenia przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie mogą być oderwane od podstawy faktycznej i prawnej orzeczenia objętego skargą, jak również muszą być adekwatne do podstaw kasacyjnych, na których skarga została skonstruowana. Należy też dodać, że z uwagi na funkcje stawiane skardze kasacyjnej, a przede wszystkim zdominowanie jej roli interesem publicznym, przejawiające się w przypadku przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. w dążeniu do wyjaśnienia nowych albo kontrowersyjnych instytucji prawnych, zrozumiałe staje się, że Sąd Najwyższy nie powinien przyjmować do rozpoznania skargi kasacyjnej poddającej pod rozwagę zagadnienie prawne, w sytuacji, gdy zostało ono w orzecznictwie wyczerpująco i jednolicie wyjaśnione. W takim przypadku zagadnienie prawne nie charakteryzuje się „istotnością”, czyli nie jest doniosłe dla praktyki stosowania prawa, jak również nie wpływa na rozwój określonych instytucji prawnych.

Analiza akt sprawy nie pozwala również uznać, że podstawy skargi kasacyjnej są oczywiście uzasadnione. Naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. tylko wyjątkowo może stać się skuteczną podstawą skargi kasacyjnej. Sąd drugiej instancji wskazał dowody przemawiające za tym, że M. G. nie wykonywał zadań związanych z kredytami hipotecznymi w okresie bezpośrednio po przeniesieniu go z dnia 1 października 2012 r. do wydziału linia biznesowa kredytów detalicznych do dnia 30 listopada 2012 r. W tych okolicznościach trudno dostrzec oczywistość uchybienia w kompozycji uzasadnienia wyroku, jak również naruszenie art. 382

k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. (które to przepisy z uwagi na wymóg z art. 398³ § 3 k.p.c. nie mogą być brane pod uwagę). Analogicznie należy ocenić zarzut oparty na art. 45 § 1 k.p. w zw. z art. 30 § 4 k.p. Fundamentem uzasadniającym naruszenie tych przepisów, według powoda, miały być ustalenia, które nie zostały potwierdzone w postępowaniu rozpoznawczym. Oznacza to, że przy takiej dysharmonii oczywistość skargi kasacyjnej jest problematyczna. Nie doszło zatem do ziszczenia się przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Dlatego Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto kierując się regułą z art. 98 k.p.c.